

Гуманізм Мішеля де Монтеня – представника епохи Відродження.

Адамян Г. Р. Український державний університет науки і технологій, (Дніпро)
Студентка гр. 7ФА. ФА2226, email lagunanna22@gmail.com, orcid 0000 - 0003-2503-6686

У тезах розглянута біографія філософа Мішеля Монтеня та його головний твір "Спроби". Світ і людина в ньому. Рефлексія автора подіям у Франції та Європі часів контрреформації, релігійних війн та Відродження.

Ключові слова: філософія епохи Відродження, Відродження, Франція, література, контрреформація, релігійні війни, гуманізм, ренесанс.

Michel de Montaigne's humanism as a preface to the Enlightenment era.

Adamyan H. R. Ukrainian State University of Science and Technology, (Dnipro).
Gr. 7-FA. FA2226, email lagunanna22@gmail.com, orcid 0000 - 0003-2503-6686

Theses examine the biography of the philosopher Michel Montaigne and his main work "Experiences". The world and man in it. The author's reflection on events in France and Europe during the Counter-Reformation, religious wars and the Renaissance.

Keywords: Renaissance philosophy, Renaissance, France, literature, Counter-Reformation, Wars of Religion, Humanism.

В часи буремних поневірянь, які зараз переживає Україна і весь світ, людська увага звертається до таких авторів як Мішель Монтень. Саме такі філософи, які є педагогами та психологами за своєю суттю, тримають на своїх плечах людську свідомість. Звертаючись до творів Монтеня, життя якого прийшло на такі ж важкі часи легше розумієш сутність людського буття.

Життя Мішеля Ейкема де Монтеня прийшлося на 1533—1592 роки, це були темні часи в історії Франції, часи релігійного розколу, жахливим і кровавим апогеєм яких стала Варфоломійська ніч.

Перші кроки в освіті Мішель робив в рідному домі під ніжним керуванням власного батька, який спеціально для сина найняв знавців латини й заборонив в присутності дитини розмовляти французькою. Мішель засвоїв науку латини у дуже ранньому віці й досить легко без нудного зубріння та примусу і на все життя в нього залишилася любов до цієї мови, якою він говорив блискуче. Французьку мову він почав засвоювати лише у коледжі, в який вступив в шестирічному віці й по завершенні навчання відправвся до університету в Тулузі, на півдні Франції. У 25 років Мішеля де Монтеня було призначено королівським радником міського парламенту Бордо, міста, яке було оплотом гугенотів.

Під час своєї громадської діяльності Монтень завжди дотримується принципів гуманізму, які були по самій природі так властиві його характеру, він так і не долучився

до жодної з партій, ні до партії Гізів, ні до партії Коліньї й завжди намагався свято дотримуватися закону. Політика завжди дуже обтяжувала його, і після смерті батька, коли на його плечі лягає відповідальність за керування власним маєтком і піклування про родину, він відмовляється від громадської діяльності на користь літературно – філософській. Зачинившись у своєму родовому маєтку, у своїй затишній бібліотеці, Монтень проведе десять років сповнених філософськими міркуваннями. Ці роздуми втілилися в «Спроби» - труд всього його життя.

Після їх завершення Монтень вирішує здійснити велику подорож до Європи, під час якої він відвідує Німеччину, Швейцарію та Італію. З цих мандрів він привезе щоденники та записи щодо звичаїв того часу. Сімнадцять місяців та вісім днів вільного життя, далеко від усіх обов'язків. Але у 1581 році під час своєї подорожі Монтень отримує наказ короля Генріха IV про призначення його на посаду мера міста Бордо. Попри повне неприйняття Монтенем громадської діяльності, відмовити королю було неможливо, і він приступає до виконання покладених на нього обов'язків, а згодом його було призначено на посаду мера вдруге. Ведучи тихе, сповнене роздумами життя у своєму маєтку, Мішель де Монтень сублімує свій життєвий досвід та своє розуміння суті людського життя. Він викладає своє бачення світової історії та своє розуміння класичних філософських вчень у своєму єдиному трактаті «Спроби».

Цей твір - його славетні «Спроби» є настільки самобутним та ємним задумом, що стоїть осторонь від всієї філософської, художньої та наукової літератури. Автор замислював свій збірник есе як книгу для дуже вузького кола читачів (для своєї родини), але «Спробам» судилося стати твором світового масштабу й увійти у скарбницю світової філософської думки. Цей трактат містить есе різного розміру і змісту, на всі існуючі теми: життя, смерть, політика, медицина, історія, мораль. Монтень є продовжувачем традицій скептицизму, стоїцизму й епікурейства, не дарма він так часто згадує у своїх «Спробах» давньоримського філософа – стоїка Сенеку та історика Плутарха. Філософія Сенеки була перш за все спрямована на розв'язання питання про перевагу розуму над відчуттями, про подолання страху смерті. За словами Мішеля Монтеня кожна людина містить у собі усе людство. Обравши себе, як представника роду людського він вивчив свої душевні рухи, витлумачив сенс людського життя у пошуках щастя та миру. І тут ми бачимо відсилання до філософії Епікура, а учення стоїків допомогло йому віднайти ту моральну, ту філософську ясність духу та рівновагу, яка і є запорукою людського щастя.

Своїм головним обов'язком перед самім собою Монтень вважає виховувати у собі стан духу, при якому щастя відчувається сильніше, а нещастя нівелюється якомога більше. Розглядаючи як нещастя неминучі, так і нещастя суб'єктивні Монтень вважає

першим обов'язком людини відсторонитися як від одних, так і від інших. З першими боротися не має сенсу, Монтень пропанує з ними змиритися, а інші життєві негаразди, такі як багатство, слава, шана – на ці життєві миттєвості він попанує дивитися філософськи. Як послідовник стоїцизму Монтень віддає данину темі природи, яка була притаманна всієї епохі Відродження. «Не турбуйтеся, що не зумієте померти: сама природа, коли настане час, досить ґрунтовно навчить ебе цьому. Вона сама все за тебе зробить, тож не займайте цим своїх думок.

В питаннях педагогічних Мішель Монтень прихильник новаторських ідей. Як яскраво виражена людина епохи Відродження, Монтень вбачає в дитині майбутню повноцінну людину і закликає починаючи з раннього розвитку прислухатися до природних схильностей дитини і якумога глибше розвивати природні здібності дитини. Тут ми бачимо витоки педагогічної теорії Жан-Жака Руссо, який у своєму трактаті «Еміль, або про виховання» розвинув закладані Монтенем основи вільного виховання дитини, які дозволяють виявити та розвивати природні здібності конкретної дитини. «Якщо вчителі, як це зазвичай у нас робиться, виховують та навчають своїх численних учнів, підносячи їм усім один і той же урок і вимагаючи від них однакової поведінки, хоча здібності їх зовсім не однакові, але відрізняються і за силою і за своїм характером, то немає нічого дивного що серед величезного натовпу дітей знайдеться всього дві чи три дитини, які отримують справжню користь з подібного викладання.», так пише Монтень в главі «Про виховання дітей».

Він неодноразово вказує на те, що предметом його вивчення в першу чергу є людина, її зв'язок з навколишнім світом та рефлексія щодо світу. «Інші творять людину; я ж лише розповідаю про неї та показую особистість, яка зовсім не є перлом буття, і як би я мав можливість зліпити її знову, я б зробив її зовсім іншою.»

Зробивши блискучий екскурс в душу людини на прикладі своєї власної душі, Мішель Монтень без сумнівів заслужив яскраве місце в філософському та літературному пантеоні Франції. Він залишив нащадкам повну картину світу переглянута крізь призму власного сприйняття і сублімовану в яскраву збірку думок – перлів людської рефлексії щодо навколишнього світу.